

ZRÓWNOWAŻONE MIGRACJE WE WSPÓŁCZESNYM ŚWIECIE

Autorka scenariusza: Karolina Kryściak

KRÓTKI OPIS SCENARIUSZA:

Scenariusz dotyczy globalnych migracji w kontekście Celów Zrównoważonego Rozwoju. Podczas lekcji uczennice i uczniowie wskażą powiązanie rozwoju współczesnego świata ze zjawiskiem migracji. Na podstawie mapy wskażą tereny objęte konfliktami zbrojnymi oraz przyczynę uchodźstwa.

Czas trwania: 45 minut

Pytanie kluczowe: Jakie znaczenie dla zrównoważonego rozwoju świata mają migracje?

Cele lekcji:

- ➔ poznasz podstawowe terminy dotyczące migracji
- ➔ dowiesz się, w jakich państwach jest najwięcej migrantów (w tym uchodźców), oraz jakie są przyczyny uchodźstwa
- ➔ wyjaśnisz, gdzie współcześnie toczą się konflikty zbrojne
- ➔ dowiesz się, czym są Cele Zrównoważonego Rozwoju, i jakie mają znaczenie w kontekście migracji.

Kryteria oceny:

- ➔ wyjaśnisz, jakie są rodzaje migracji
- ➔ wymienisz trzy główne przyczyny uchodźstwa na świecie
- ➔ wymienisz przynajmniej pięć państw, w których jest najwięcej migrantów
- ➔ wskażesz na mapie przynajmniej pięć państw lub regionów, w których toczą się konflikty zbrojne
- ➔ wyjaśnisz pojęcie Celów Zrównoważonego Rozwoju oraz ich znaczenie w kontekście migracji.

Związek z podstawą programową (Geografia, III etap edukacyjny):

Wymagania ogólne: I, II, III, IV

Wymagania szczegółowe: 1.2); 10.7), 10.9)–10.11)

Związek z podstawą programową (Wiedza o społeczeństwie, III etap edukacyjny):

Wymagania ogólne: I, II, IV

Wymagania szczegółowe: 9.5); 22.1), 22.2); 23.1)–23.5)

Metody: analiza źródeł, praca z mapą, praca w grupach, dyskusja, mini wykład (w celu przedstawienia Celów Zrównoważonego Rozwoju, jeżeli wcześniej nie były omawiane).

Środki dydaktyczne i materiały: czyste kartki papieru i pisaki, ćwiczenie przypominające podstawowe terminy związane z migracją (załącznik nr 1), mapa „Udział imigrantów w populacji poszczególnych krajów” (załącznik nr 2), mapa konfliktów zbrojnych z atlasu geograficznego, atlasu historycznego, z dowolnego podręcznika lub Internetu (np.: <http://www.geographic.cba.pl/konflikty.html>; polecam także wykorzystanie mapy i informacji zamieszczonych na stronie: <http://www.conflictmap.org/>), materiały potrzebne do omawiania Celów Zrównoważonego Rozwoju (załączniki nr 3 i 4).

Formy pracy: praca indywidualna, grupowa, w parach.

Przebieg zajęć:

WPROWADZENIE:

1. Zapoznaj uczennice i uczniów z celami lekcji. Zwróć uwagę, że omawiany temat jest we współczesnym świecie ważny zarówno z perspektywy gospodarczej, jak i politycznej. Wprowadź lub przypomnij podstawowe pojęcia dotyczące migracji, zapraszając młodzież do wykonania ćwiczenia (załącznik nr 1). (4 minuty)

PRACA WŁAŚCIWA:

2. Rozdaj młodzieży lub wyświetl na rzutniku mapę ukazującą wielkość kraju w zależności od ilości przebywających w nim imigrantów (załącznik nr 2). Poproś, aby uczniowie i uczennice wskazali obszary (państwa), w których przebywa najwięcej migrantów i migrantek. Zapytaj młodzież, jakie są przyczyny tego, że ta mapa świata wygląda właśnie w taki sposób? Następnie zwróć uwagę na charakterystyczny podział świata: globalna Północ – globalne Południe. (6 minut)

Komentarz metodyczny:

Mapa powstała na podstawie danych z 2005 roku, dlatego warto analizować ją ze świadomością, że część danych mogła ulec zmianie. Według danych z 2015 roku wśród państw, w których mieszka największa liczba imigrantów i imigrantek znajdują się w kolejności:

1. Stany Zjednoczone Ameryki (46,6 mln)
2. Niemcy (12 mln)
3. Rosja (11,6 mln)
4. Arabia Saudyjska (10,1 mln)
5. Wielka Brytania (8,5 mln)
6. Zjednoczone Emiraty Arabskie (8 mln)
7. Kanada (7,8 mln)
8. Francja (7,7 mln)
9. Australia (6,7 mln)
10. Hiszpania (5,8 mln)

Źródło: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/12111108/Mapped-Which-country-has-the-most-immigrants.html>.

3. Zapytaj uczennice i uczniów, czy na kierunki migracji mają wpływ obecne konflikty zbrojne na świecie. Powiedz, aby na podstawie mapy „Konfliktów zbrojnych” wymienili minimum pięć państw lub regionów, w których obecnie toczy się wojna. Zaproponowane przykłady zapisz na tablicy. Jeżeli jest taka możliwość, wydrukuj po jednym egzemplarzu mapy politycznej świata na ławkę, aby uczennice i uczniowie mogli na niej nanieść wybrane państwa lub regiony. Podsumuj ćwiczenie krótką informacją o przyczynach zjawiska uchodźstwa. (5 minut)
4. Jeżeli uczennice i uczniowie mieli możliwość poznać Cele Zrównoważonego Rozwoju, poproś chętne osoby o przypomnienie: ile jest celów, jakich wyzwań i problemów globalnych dotyczą, kiedy i przez kogo zostały ustalone i do kiedy mają zostać zrealizowane. Jeżeli młodzież nie miała jeszcze możliwości poznania tego zagadnienia, przedstaw krótko poszczególne cele oraz zaprezentuj ich ikony. (5 minut)

Informacje na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju znajdziesz m.in. na stronie: <http://www.un.org.pl/>; możesz także skorzystać z załącznika nr 3.

5. Podziel klasę na grupy według przyjętej przez siebie metody. Możesz podzielić młodzież na 8 grup lub mniej, w zależności od liczby osób biorących udział w lekcji lub zaproponowanych treści. Każdej grupie rozdaj opisy wybranych Celów Zrównoważonego Rozwoju (załącznik nr 4), kartki papieru i pisaki. (20 minut)

Poproś uczennice i uczniów, aby na kartkach papieru wypisali te fragmenty opisu danego celu, które świadczą o powiązaniu z migracjami. Niech wskażą również regiony lub państwa, które będą przykładem powiązania migracji z przyczynami opisanymi w celach.

Po wyznaczonym czasie (12 minut) każda grupa prezentuje swoją pracę, a następnie wywiesza w widocznym miejscu w klasie.

6. Powiedz, aby uczennice i uczniowie w grupach starali się odpowiedzieć na pytanie (3 minuty):
➔ Czy zaproponowane Cele Zrównoważonego Rozwoju są według nich możliwe do zrealizowania?
Odpowiedź należy uargumentować. Młodzież po 3 minutach krótkiej dyskusji przedstawia swoje zdanie na forum klasy.

Komentarz metodyczny:

Więcej informacji do tej części lekcji znajdziesz, analizując materiały na stronach:

➔ <http://www.unic.un.org.pl/strony-2011-2015/zrownowazony-rozwoj-i-cele-zrownowazonego-rozwoju/2860>

➔ [http://www.unic.un.org.pl/szczyt-zrownowazonego-rozwoju/szczyt-zrownowazonego-rozwoju-\(25-27-wrzesnia-2015-r\):-nowa-histeryczna-agenda-na-rzecz-zrownowazonego-rozwoju-jednoglosnie-przyjeta-przez-193-panstwa-czlonkowskie-onz/2863](http://www.unic.un.org.pl/szczyt-zrownowazonego-rozwoju/szczyt-zrownowazonego-rozwoju-(25-27-wrzesnia-2015-r):-nowa-histeryczna-agenda-na-rzecz-zrownowazonego-rozwoju-jednoglosnie-przyjeta-przez-193-panstwa-czlonkowskie-onz/2863).

➔ <http://stat.gov.pl/zrownowazony-rozwoj/agenda-/>.

PODSUMOWANIE:

7. Podsumuj pracę na lekcji, prosząc uczennice i uczniów o napisanie na kartkach odpowiedzi na pytanie: Które zagadnienie omawiane na lekcji było dla mnie najbardziej interesujące? (2 minuty)

Praca domowa:

1. Wyjaśnij znaczenie pojęcia „emigracyjny efekt domina”.
2. Odpowiedz pisemnie na pytanie: w jaki sposób ONZ dzięki Celom Zrównoważonego Rozwoju chce zadbać o bezpieczeństwo i prawa migrantów i migrantek?

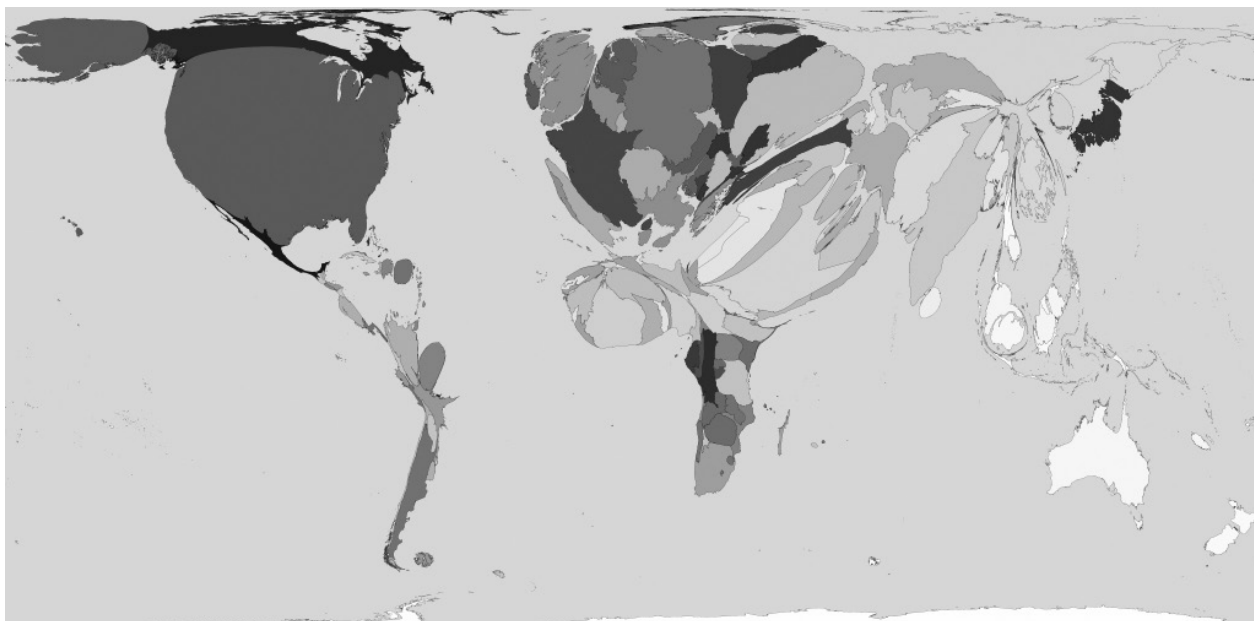

Załącznik nr 1: Pojęcia związane z tematyką migracyjną

Uzupełnij zdania, korzystając z pojęć: *migracja, migracja ekonomiczna, repatriant, uchodźca, emigrant, imigrant, migracja wewnętrzna*.

1. Całokształt przemieszczeń, które mogą spowodować czasowe lub stałe miejsce zamieszkania, to.....
2. Cudzoziemiec, który przybył do Polski z różnych powodów, np. edukacyjnych, to.....
3. Zmiana miejsca zamieszkania na terenie Polski, to.....
4. Osoba, która uciekała ze swojego kraju z powodu wojny, to.....
5. Polak, który wyjechał na pewien okres czasu do wybranego kraju Unii Europejskiej, to.....
6. Wyjazd do wybranego kraju Unii Europejskiej w celu poprawy standardu życia, to.....
7. Polak, który wrócił do ojczyzny po wcześniejszym przymusowym wywiezieniu jego lub jego najbliższej rodziny, to.....

Załącznik nr 2: Mapa – Udział imigrantów w populacji poszczególnych krajów

Źródło: www.worldmapper.org.

Załącznik nr 3: Agenda na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju

Agenda na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030 (inaczej *Agenda Post-2015*) jest planem rozwoju dla świata, zakładającym w perspektywie do 2030 r. eliminację ubóstwa, godne życie dla wszystkich ludzi oraz zapewnienie pokoju. Agenda Rozwoju zastępuje przyjęte w 2000 r. Milenijne Cele Rozwoju (ang. *Millenium Development Goals*), których ostateczny termin realizacji został wyznaczony na rok 2015. Agenda została uzgodniona przez wszystkie 193 państwa członkowskie ONZ. Jej przyjęcie miało miejsce podczas Szczytu Zrównoważonego Rozwoju w dniach 25–27 września 2015 r., w siedzibie ONZ w Nowym Jorku.

Agenda zawiera 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju (ang. *Sustainable Development Goals*) oraz powiązanych z nimi 169 zadań, monitorowanych odpowiednimi wskaźnikami. Agenda zatytułowana jest „Przekształcanie naszego świata: Agenda na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju – 2030”, zawiera 17 Celów i 169 zadań. Milenijne Cele Rozwoju udowodniły, że globalne cele mogą przyczynić się do wydobycia z ubóstwa milionów ludzi na całym świecie. Nowe cele są częścią ambitnej agendy zrównoważonego rozwoju, która skupia się na trzech spójnych elementach zrównoważonego rozwoju: wzroście gospodarczym, inkluzywności społecznej i ochronie środowiska.

Cele Zrównoważonego Rozwoju (ang. *Sustainable Development Goals – SDGs*) i zadania z nimi związane, mają charakter globalny i mogą być realizowane na całym świecie, biorąc pod uwagę różne warunki poszczególnych krajów, ich możliwości i poziom rozwoju oraz zgodność z krajowymi strategiami i priorytetami. Cele są efektem trzyletniego i przejrzystego procesu ich opracowywania, w którym wzięły udział wszystkie zainteresowane strony oraz został uwzględniony głos zwykłych ludzi. Cele mają wsparcie społeczeństwa obywatelskiego, biznesu, parlamentarzystów i innych stron na całym świecie. Decyzja o rozpoczęciu procesu opracowania Celów Zrównoważonego Rozwoju została podjęta przez państwa członkowskie ONZ na Konferencji Narodów Zjednoczonych w Sprawie Zrównoważonego Rozwoju (*Rio+20*), która odbyła się w Rio de Janeiro w czerwcu 2012 roku. Cele i zadania z nimi związane będą stymulować działania na przestrzeni następnych 15 lat w dziedzinach o najważniejszym znaczeniu: ludzie, nasza planeta, dobrobyt, pokój na świecie i partnerstwo.

CELE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

1 KONIEC Z UBÓSTWEM

2 ZERO GŁODU

3 DOBRE ZDROWIE I JAKOŚĆ ŻYCIA

4 DOBRA JAKOŚĆ EDUKACJI

5 RÓWNOŚĆ PŁCI

6 CZYSTA WODA I WARUNKI SANITARNE

7 CZYSTA I DOSTĘPNA ENERGIA

8 WZROST GOSPODARCY I GODNA PRACA

9 INNOWACYJNOŚĆ, PRZEMYSŁ, INFRASTRUKTURA

10 MNIEJ NIERÓWNOŚCI

11 ZRÓWNOWAŻONE MIASTA I SPOŁECZNOŚCI

12 ODPOWIEDZIALNA KONSUMPCJA I PRODUKCJA

13 DZIAŁANIA W DZIEDZINIE KLIMATU

14 ŻYCIE POD WODĄ

15 ŻYCIE NA LĄDZIE

16 POKÓJ, SPRAWIEDLIWOŚĆ I SILNE INSTYTUCJE

17 PARTNERSTWA NA RZECZ CEŁÓW

CELE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Źródło: www.un.org.pl

Załącznik nr 4: Cele Zrównoważonego Rozwoju dotyczące migracji

Cel 1: Wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie

- ➔ Liczba ludzi na świecie żyjących w skrajnym ubóstwie zmalała o ponad połowę w porównaniu do 1.9 miliarda w 1990 roku. Jednakże, 836 milionów ludzi nadal żyje w skrajnym ubóstwie.
- ➔ Co piąta osoba w regionach rozwijających się żyje za mniej niż 1.25 dolara dziennie.
- ➔ Azja Południowa i Afryka Subsaharyjska są miejscami, w których żyje przytłaczająca większość ludzi w skrajnym ubóstwie.
- ➔ Wysokie wskaźniki ubóstwa często dotyczą małych, niestabilnych i dotkniętych konfliktami zbrojnymi państw.
- ➔ Co czwarte dziecko poniżej piątego roku życia ma wzrost nieadekwatny do swojego wieku.

Cel 3: Zapewnić wszystkim w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrostan

- ➔ Każdego dnia umiera o 17,000 mniej dzieci niż w roku 1990, to jednak nadal co roku ponad 6 milionów dzieci nie dożywa piątego roku życia.
- ➔ Od 2000 roku szczepienie na odrę zapobiegło 15.6 miliom śmierci.
- ➔ Pomimo dokonanego postępu na świecie, w Afryce Subsaharyjskiej i Południowej Azji, wskaźnik śmierci wśród dzieci stale wzrasta. Cztery na pięć zgonów dzieci poniżej piątego roku życia ma miejsce w tych regionach.

Zdrowie matek

- ➔ W skali całego świata, od 1990 roku śmiertelność wśród matek spadła prawie o połowę.
- ➔ We Wschodniej Azji, Północnej Afryce i Południowej Azji, śmiertelność wśród matek zmniejszyła się o około dwie trzecie. Jednak wskaźnik śmiertelności matek (liczba matek, które nie przeżyły porodu w porównaniu do liczby, które go przeżyły) w regionach rozwijających się jest wciąż 14 razy większy niż w regionach rozwiniętych.
- ➔ Tylko połowa kobiet w regionach rozwijających się jest objęta odpowiednią opieką zdrowotną.

HIV/AIDS

- ➔ Do 2014 roku, 13,6 miliona osób skorzystało z terapii retrowirusowej. W 2003 roku liczba ta wynosiła 800 tysięcy.
- ➔ Szacuje się, że w 2013 roku liczba nowych zarażeń wirusem HIV wynosiła 2.1 miliona. To o 38% mniej niż w 2001 roku.
- ➔ Do końca 2013 roku szacunkowa liczba osób żyjących z HIV wynosiła 35 milionów osób.
- ➔ Do końca 2013 roku ponad 240,000 dzieci zostało zarażonych wirusem HIV.

Cel 4: Zapewnić wszystkim inkluzywną i wysokiej jakości edukację oraz promować uczenie się przez całe życie

- ➔ Wskaźnik liczby dzieci zapisanych do szkoły podstawowej w krajach rozwijających się osiągnął 91%, wciąż jednak 57 milionów dzieci nie uczęszcza do szkoły.
- ➔ Więcej niż połowa dzieci nie chodzących do szkoły żyje w Afryce Subsaharyjskiej.
- ➔ Szacuje się, że 50% dzieci nie uczęszczających do szkoły podstawowej żyje na terenach objętych konfliktami zbrojnymi. Dzieci z najbiedniejszych domów są objęte cztery razy większym ryzykiem niechodzenia do szkoły, niż dzieci z najbogatszych domów.
- ➔ Świat osiągnął równość chłopców i dziewcząt w dostępie do podstawowej edukacji, wciąż jednak niewiele państw osiągnęło równość na wszystkich jej poziomach.
- ➔ Wskaźnik młodości w wieku pomiędzy 15 a 24 rokiem życia umiejącej czytać i pisać, zwiększył się z 83% w 1990 roku do 91% w 2015 roku.

Cel 5: Osiągnąć równość płci i wzmocnić pozycję wszystkich kobiet i dziewcząt

- ➔ W 1990 roku w Południowej Azji na 100 chłopców tylko 74 dziewcząt uczęszczało do szkoły. Do 2012 roku wskaźniki dla dziewcząt i chłopców uległy wyrównaniu.

- ➔ W Afryce Subsaharyjskiej, Oceanii i Zachodniej Azji dziewczęta wciąż napotykały na bariery w dostępie do podstawowego i średniego szkolnictwa.
- ➔ Kobiety w Północnej Afryce zajmują mniej niż jedną piątą płatnych miejsc pracy w sektorach nierolniczych.
- ➔ W 46 państwach kobiety zajmują więcej niż 30% miejsc w parlamentach, w co najmniej jednej z izb.

Cel 8: Promować inkluzyny i zrównoważony wzrost gospodarczy, zatrudnienie i godną pracę dla wszystkich ludzi

- ➔ Bezrobocie na świecie wzrosło ze 170 milionów ludzi w 2007 roku do blisko 202 milionów w 2012 roku, z czego 75 milionów osób pozostających bez pracy to młode kobiety i mężczyźni.
- ➔ Około 2.2 miliarda ludzi żyje poniżej progu ubóstwa, tj. poniżej 2 dolarów na dzień. Wykorzenie ubóstwa jest tylko możliwe poprzez tworzenie stabilnych i dobrze opłacanych miejsc pracy.
- ➔ W latach 2016–2030 potrzebnych będzie 470 milionów miejsc pracy dla nowych uczestników rynku pracy.
- ➔ Najważniejsze znaczenie dla wczesnych etapów uprzemysłowienia mają małe i średnie przedsiębiorstwa biorące udział w industrializacji i produkcji wytwórczej. To one stanowią 90% całości biznesu na świecie, tworzą najwięcej miejsc pracy i zatrudniają 50–60% siły roboczej.

Cel 10: Zmniejszyć nierówności w obrębie państw i między państwami

- ➔ Biorąc pod uwagę populację światową, pomiędzy 1990 a 2010 rokiem w państwach rozwijających nierówność w uzyskiwanych dochodach wzrosła o 11%.
- ➔ Znacząca większość gospodarstw domowych w państwach rozwijających się, tj. ponad 75%, żyje w społeczeństwach, w których dochód jest mniej równomiernie rozkładany niż miało to miejsce w latach 90. XX wieku.
- ➔ Dzieci zaliczające się do grupy 20% najbiedniejszej ludności świata są narażone na trzy razy większe ryzyko umieralności przed osiągnięciem 5 roku życia, niż dzieci z najbogatszych rodzin.
- ➔ Ochrona socjalna znacząco wzrosła w skali światowej, mimo to istnieje pięciokrotnie większe prawdopodobieństwo, że osoby z niepełnosprawnością poniosą duże większe koszty zdrowotne niż osoby pełnosprawne.
- ➔ Pomimo ogólnego spadku śmiertelności wśród matek w większości państw rozwijających się, kobiety zamieszkujące obszary wiejskie wciąż są objęte 3 razy większym ryzykiem zgonu podczas porodu niż kobiety mieszkające w miastach.

Cel 16: Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa

- ➔ Liczba uchodźców którymi zajmuje się Biuro Wysokiego Komisarza NZ ds. Uchodźców (UNHCR) wyniosła 13 milionów w połowie 2014 roku, co stanowiło wzrost w porównaniu do roku poprzedniego.
- ➔ Korupcja, łapówkarstwo, kradzież i unikanie podatków kosztują państwa rozwijające się 1.26 trylionów dolarów rocznie.
- ➔ Co drugie dziecko w krajach dotkniętych wojną przestało uczęszczać do szkoły podstawowej w 2011 roku. To około 28.5 miliona dzieci.

Cel 17: Wzmocnić sposoby implementacji Celów i odnowić światowe partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju

- ➔ Oficjalna pomoc rozwojowa wynosiła około 125 miliardów dolarów w 2014 roku.
- ➔ W 2014 roku 79% towarów importowanych z państw rozwijających się trafiło do państw rozwiniętych bezcłowo.
- ➔ Dług w krajach rozwijających się utrzymuje się na stałym poziomie około 3% rocznych wpływów z eksportu.
- ➔ Liczba użytkowników internetu w Afryce niemal podwoiła się w ciągu ostatnich czterech lat.
- ➔ W 2015 roku 95% populacji świata było objętej sygnałem komórkowym.
- ➔ 30% światowej młodzieży ma styczność z cyfrowymi technologiami od co najmniej pięciu lat.
- ➔ Dostęp do internetu wzrósł gwałtownie od 6% światowej populacji w 2000 roku do niemal 43% w 2015. Jednak niemal 4 miliardy ludzi nie korzystają z internetu i 90% z nich pochodzi z państw rozwijających się.

Źródło: <http://www.un.org.pl/>.

